

Учитель

А в подарунок на ювілей наша майстриня Катя виготовила для Лесі Українки віночок-оберіг. А які квіти ви, діти, додали б до віночка для Лесі?

Учень

Я вплету до віночка ромашки – символ миру і покаяння. Це улюблені квіти квіти Лесі. Нині медицина здолала таку хворобу як туберкульоз. Колись він забирав багато життів, надто молодих, зокрема і Лесине. Раніше існувало товариство боротьби з туберкульозом, і його емблемою була ромашка.

Учень

А я хочу вплести до Лесиного віночка калину. Калина – символ краси, вроди, мужності.

Учень

Я любисток вплету – символ любові, відданості.

Учень

Я вплету конвалії. У нашому фольклорі ці квіти порівнюють з перлинами щасливого сміху лісової Мавки. Конвалії – символ ніжності, чарівності. Леся назвала свій перший вірш, який написала у 13 років, «Конвалія».

Учень VI

Я хочу додати незабудки – квіти постійності і вірності. Україна ніколи не забуде свою вірну, люблячу дочку Лесю Українку. А ми будемо продовжувати вивчати її творчість.

VII. Домашнє завдання. Сторінка 131 підручника.

Завдання диференційовані:

- для знайки;
- багатознайки;
- всезнайки;
- ерудита.

DREVAL Nadia Vasylivna,

teacher of the highest category Veselohutirskoho SPC "Preschool education - school I-III"

*Одержано редакцією 14.12.2015
Прийнято до публікації 22.12.2015*

УДК 372.882

ДУДНИК Анна Яківна,

учитель вищої категорії, вчитель-методист
Смілянського НВК «Дошкільний навчальний заклад –
загальноосвітня школа I-III ступенів №15»
e-mail: mvkorecka@ukr.net

**ВАСИЛЬ СИМОНЕНКО. «ПОДОРОЖ У КРАЇНУ НАВПАКИ»
(конспект уроку з української літератури. 5 клас)**

Мета: продовжити знайомство учнів із творчістю В. Симоненка, проаналізувати казку «Подорож у країну Навпаки», розвивати вміння аналізувати художній твір, висловлювати власні судження про героїв та події твору, критичне й творче мислення; виховувати любов до рідної землі, своєї родини, почуття обов'язку, культуру читача.

Тип уроку: урок засвоєння нових знань.

Обладнання: виставка літературних творів письменників рідного краю, портрет В. Симоненка, дидактичний матеріал, картки подорожі до країни Навпаки, тексти казки «Подорож у країну Навпаки».

Перебіг уроку

I. Організаційний момент

Емоційне налаштування на урок

Психологічна вправа «Веселі друзі»

Діти об'єднуються в пари. Кожна пара по черзі розіграє таку ситуацію: двоє друзів, які все літо не бачилися, нарешті зустрілися в школі. Вони радісно вигукують, підбігають один до одного, обіймаються, стрибають від радості, сміються кружляють у танці.

Обговорення вправи

1. Поділіться враженнями від виконання такої вправи.
2. В якому настрої ви перебуваєте після виконання такої вправи?
3. Чи багато у вас друзів?
4. Як найчастіше ви проводите з друзями свій вільний час? У які ігри граєте?
5. Чи обговорюєте ви шкільні й родинні проблеми? Чи допомагаєте один одному вирішувати ці проблеми?

Учитель. У казці, яку ми сьогодні з вами обговоримо, йдеться про друзів, які намагалися казковим способом вирішити свої проблеми. Спроба виявилася невдалою. Та це ми детальніше обговоримо в ході опрацювання казки.

II. Актуалізація опорних знань учнів

Бліц-опитування

- Які бувають казки?
- Які казки називаються літературними?
- Які літературні казки ви знаєте?
- Які казки В. Симоненка ви читали?
- За що ви любите казки В. Симоненка?

III. Повідомлення теми й мети уроку. Мотивація навчальної діяльності

Учитель. Сьогодні у нас є чудова можливість ще раз поринути в чарівний мудрий світ сучасної літературної казки. Ми познайомимось з казкою В.Симоненка «Подорож у країну Навпаки».

Ми здійснимо разом із казковими героями Василя Симоненка подорож у країну Навпаки, де станемо свідками багатьох незвичайних подій. Ми будемо фантазувати, обговорювати казкові пригоди хлопчиків, давати їм поради, допомагати.

Як відомо, казку «Подорож у країну Навпаки» Василь Симоненко написав для свого сина Лесика. Тож найголовніше наше завдання на уроці – з'ясувати, чому хотів повчити свого маленького сина й багатьох інших дітей В. Симоненко, створюючи цю казку.

IV. Сприйняття і засвоєння учнями нового матеріалу

«Коло вражень»

Учитель. Ви вдома прочитали казку В. Симоненка «Подорож у країну Навпаки». Розкажіть про свої враження від прочитаного. (*Використовується метод «Мікрофон»*)

– Як ви розумієте особливість такої назви країни – Навпаки?

Інсценізація уривка казки

Оповідач:

Лесик, Толя й два Володі

Сумували на колоді.

Лесик скаржився:

Лесик:

– Хлоп'ята, страх як тяжко жить мені –

Слухайте маму, слухайте тата,

Умивайся день при дні,

Ой і тяжко жить мені!

Оповідач:

Толя теж сидить, бідує,

Вилива жалі свої.

Толя:

Дуже Тоня вередує,
Розважай весь час її.

Оповідач:

А Володя скиглиць

Два Володі:

Тато змусив квіти поливати.

Оповідач:

І зітхає вся четвірка.

Разом (зітхають):

Як нам тяжко!

Як нам гірко!

Оповідач:

Раптом трісь – і перед ними

Бородань малий з'явивсь,

Хитруватими очима

На четвірку він дививсь.

І сказав до них суворо

Цей химерний чоловік:

Бородань:

Я почув про ваше горе

Й через доли, через гори

Свою бороду волік –

Поспішав мерщій сюди

Виручати вас з біди.

Недалеко звідсіля

Є чудна одна земля –

Там ні дня нема, ні ночі,

Кожен робить там, що хоче.

Оповідач:

Тут всі четверо до нього:

Толя, два Володі,

Усі разом:

Поможіть нам, допоможіть!

Як пройти в оту країну,

Розкажіть нам, розкажіть!

Бородань:

Поможу я вам охоче, –

Оповідач:

Каже власник борода.

Бородань:

Ви на мить заплющіть очі –

Я відправлю вас туди.

Оповідач:

Тільки так усі зробили,

Всіх як вітром підхопило,

Закрутило, завертіло,

Заревло і загуло.

Й над степами,

Над лісами,

Аж під небом понесло!

Як розплющили всі очі,

Закричали:
 Толя, два Володі,
 Усі разом:
 Тру – лю – лю!
 Я роблю тепер, що хочу,
 Що захочу, те й роблю!
 Ми потрапили-таки
 У країну Навпаки!

Робота в групах

Завдання

I група. Скласти план казки В. Симоненка «Подорож у країну Навпаки».

Орієнтовне виконання завдання

План

1. Хлопці сумували на колоді.
2. Поява Бороданя.
3. Толя, два Володі, Лесик потрапили у країну Навпаки.
4. Дива у країні Навпаки.
5. Слуги кинули хлопців у льох.
6. Діти потрапили у ліс.
7. Героям закортіло додому.
8. Ніколи тепер не захочуть у країну Навпаки.

II група. Визначити будову казки В. Симоненка «Подорож у країну Навпаки».

Орієнтовне виконання завдання

Вступ	Знайомство з хлопцями, які не задоволені тим, що батьки контролюють і примушують виконувати необхідні обов'язки в сім'ї, четверо хлопчиків (Лесик, Толя й два Володі) потрапляють до країни Навпаки при допомозі Бороданя.
Основна частина	Хлопці відчувають радість і задоволення від того, що потрапили до чарівної країни і в той же час терплять знуцання і переслідування царя Невмиваки та його гвардії.
Фінал	Лесик, Толя й два Володі після серйозних випробувань виявляють бажання потрапити додому. Чарівник допомагає хлопцям.

III група. Виписати героїв із казки В. Симоненка «Подорож у країну Навпаки» і схарактеризувати їх.

Орієнтовне виконання завдання

Герої казки: Лесик, Толя й два Володі, Бородань, Великий Невмивака і його гвардія, Квіти, Глід, Шипшина, Терен.

Представлення групами результатів роботи

Фізкультурна хвилинка

Буратіно потягнувся,
 Раз – нагнувся, два – нагнувся,
 Руки в сторону розвів –
 Мабуть, ключик загубив.
 А щоб ключик відшукати,
 Треба нам навшпиньки встати.

Робота з текстом твору

1. Які обов'язки мали хлопці в сім'ях? Зачитайте.
2. Як вони ставляться до своїх обов'язків?
3. Як Бородань допоміг хлопцям?
4. Як описав чарівник місце, куди б хотіли потрапити хлопці? Зачитайте.
5. Зачитайте, що хлопці побачили у цій країні Навпаки?
6. Пригадайте і розкажіть, як Лесик, Толя і два Володі потрапили у полон до царя Великого Невмиваки.
7. Яким дивним способом хлопчикам вдалося звільнитися із страшної темниці? (*Їхні сльози розмочили стіни і двері, зроблені із цукру*).
8. Чому рослини вирішили допомогти хлопцям?
9. Чому хлопці боялися знову потрапити у країну Навпаки?

«Майстерня художника» (робота в парах)

А тепер уявіть, що ви всі художники, і ми знаходимось у мистецькій майстерні. Ви отримали замовлення намалювати ілюстрації до нового видання казки «Подорож у країну Навпаки»

Завдання. Об'єднайтеся в пари, продумайте ескізи до малюнків, які ілюструють останні події казки.

Теми для зображення:

- переслідування хлопчиків вояками на свинях;
- галявинка веселих і безтурботних квітів;
- Кущовик Червоний Глід готується до атаки вояків;
- безславне закінчення атаки вояків.

Словесне малювання. Учні описують малюнки-ілюстрації до запропонованих фрагментів казки.

Ігровий майданчик

Завдання. Продовжіть рядки.

«І вояки в штанях синіх
Сновигали скрізь на ...» (*свинях*).

«І зітхнула вся четвірка
.....» (*Як нам тяжко*)

.....» (*Як нам гірко*).

«Нас тепер ніяким дивом –
Навіть бубликом красивим! –
Не заманите віки

.....» (*У країну Навпаки*).

V. Підсумок уроку**Вправа «Редактор»**

Завдання. Розгляньте обкладинки до казки. Яка з них, на вашу думку, найбільше підходить до цього твору. Яку б власну обкладинку ви запропонували?

Бесіда за запитаннями

- Чи змінюються погляди хлопців протягом казки стосовно своєї поведінки?
- Чим зумовлено те, що хлопці вирішили якнайшвидше повернутися з країни Навпаки?
- Яка тема казки? (*Зображення країни, де все відбувається навпаки*).
- Яка головна думка казки? (*Заклик до дітей: бути слухняними й охайними, поважати дорослих, рідних людей, виконувати свої обов'язки, цінувати те, що мають, любити і шанувати свою Батьківщину*).
- Визначте жанр казки. (*Це фантастична казка – подорож у віршах*).

Вправа «Мікрофон»

- Чи сподобалася вам країна Навпаки?
- Що вас найбільше в ній вразило? Що найбільше сподобалось?
- Хто хотів би жити у такій країні? Чому?
- Що б ви хотіли побажати героям казки?
- Що б ви побажали всім дітям України?

VI. Домашнє завдання. *Колективне:* скласти власне продовження казки.
Індивідуальне: намалювати ілюстрації до казки.

Список використаної літератури

1. Авраменко О. М. Українська література : підручник для 5 кл. загальноосвітніх навчальних закладів / О. М. Авраменко – К. : Грамота, 2013. – 288 с.
2. Історія української літератури ХХ століття: У 2 кн. / За ред. В. Г. Дончика. – К., 1998. – 464 с.
3. Кращі конкурсні уроки української мови та літератури. Вип. 4 / уклад. Є. І. Науменко. – Х. : Вид. група «Основа», 2012. – 176 с.
4. Летичевський М. С. Життя мов спалах блискавки. Спогади друзів і колег про Василя Симоненка / М. С. Летичевський – Черкаси: Черкаспресфото, 1991. – 122 с.
5. Симоненко В. А. «Лебеді материнства» / В. А. Симоненко – Дніпропетровськ : Промінь, 1989, – 224 с.
6. Яременко В. Крик двадцятого віку / В. Яременко // Дніпро. – 1995. – №1. – С. 50–54.
7. Чупринін О. О. Українська література. 5 клас. I семестр. / О. О. Чупринін; 2-ге вид., переробл. та доповн. – Х.: Вид. група «Основа», 2011. – 134 с.

DUDNYK Anna Yakivna,

The teacher of the highest category, the teacher-methodologist of Smila school № 15
e-mail: mvkorecka@ukr.net

*Одержано редакцією 02.12.2015
Прийнято до публікації 22.12.2015*